

RUKA-KUUSAMON KESTÄVÄN MATKAILUN SUUNNITELMA

Suunnitelman laatijat: Ruka-Kuusamo Matkailu ry ja Naturpolis Oy

Päivitetty 2.12.2020

Voimassa vuoteen 2025

Ruka-Kuusamon kestävän matkailun suunnitelma

1. Johdanto

Kestävän matkailun suunnitelma on Ruka-Kuusamon kestävyiden edistämisen tärkeä työkalu. Sen avulla pureudutaan alueen nykyiseen kestävä matkailun toimintaan ja on laadittu keskeisimmät kehittämiskohteet. Nykytilanteen analysoinnin pohjalta on määritelty matkailualueen tahtotila sekä siihen liittyvät tavoitteet. Suunnitelmaan on sisällytetty tahtotilan ja tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet, niiden aikataulu sekä käytettävissä olevat viestinnälliset ja taloudelliset resurssit.

Visit Finland on linjannut, että Suomi tavoittelee maailman kestävimmän matkakohteen asemaa vuoteen 2025 mennessä. Ruka-Kuusamolla on tavoitteena pysyä mukana kärkijoukoissa tämän tavoitteen saavuttamisen edistämiseksi.

Ruka-Kuusamon matkailualueen tavoitteena onkin saavuttaa tulevaisuudessa Visit Finlandin Sustainable Travel Finland -ohjelman aluesertifiointi, jonka kriteerinä on, että todennetusti yli puolet alueen matkailuyrityksistä noudattaa kestävä matkailun toimintatapoja omassa toiminnassaan. Tämä vaatii koko matkailualueen ja sen yritysten yhteistä mukanaoloa, valmiutta ajatella uudella tavalla, kehittää sekä mitata oman toimintansa kestävyttä mm. hankintojen, veden- ja sähkönkulutuksen sekä työntekijöiden hyvinvoinnin osalta. Uskomme vahvasti, että tämä mielenkiintoinen kehitystyö kantaa pitkälle tulevaisuuteen ja tuo Ruka-Kuusamon kestävällä tavalla entistä houkuttelevammaksi tämän päivän ja tulevaisuuden matkailijoille.

Alueen vastuullisuustyön konkreettisena päätavoitteena on saada yli puolet alueen matkailuyrityksistä mukaan pitkäjänteiseen kestävä matkailun kehittämistyöhön sekä jalkauttaa alueen laatima matkailijan etiketti näkyvästi Ruka-Kuusamossa vieraileville matkailijoille. Ruka-Kuusamo Matkailu ry haluaa integroida vastuullisuustyön entistä paremmin myös organisaation sisäisesti toteuttamalla Ekokompassi – sertifiointiprosessin.

2. Nykytilan kuvaus

Vastuullisuustyötä on tehty alueella aktiivisesti jo kymmeniä vuosia, mutta sen dokumentointi ei ole ollut systemaattista. Rukakeskus hiilineutraalina hiihtokeskuksena (vuodesta 2018 alkaen) ja alueen veturiyrityksenä on näyttänyt hienoa esimerkkiä ja toiminut oman vastuullisuusohjelmansa mukaan jo vuodesta 2008, niin ikään ovat alueemme kansallispuistot vaalineet monimuotoisen luonnon ja kulttuurin suojelua aina ensipäivistään lähtien (Oulangan kansallispuisto 1956, Riisitunturin kansallispuisto 1982 ja Hossan kansallispuisto 2017). Uuden vuosikymmenen alussa yhä useampi yritys on päättänyt lähteä kehittämään toimintaansa kohti kestävämpää arkea.

Konkreettisimmat asiat näkyvät paljaalla silmällä, näitä ovat mm. säilölumikasat Saaran rinteillä kesä- ja syyskaudella. Tämä viime vuosien aikana kehitetty innovaatio takaa laskettelukauden alkamisen lokakuun alussa ja vähentää merkittävästi lumen tykitykseen käytettävää energiaa ja vettä. Liikkumispalveluita edistämään alueella on tarjolla ympärivuotisia ratkaisuja omalla autolla ajon vähentämiseksi; vihreällä sähköllä pyörivä maisemagondoli, hiilineutraalit ski- ja lentokenttäbussit sekä kesäisin retkeilijöitä palvelevat kansallispuistobussit kuljettajat matkailijoita helposti ja ympäristöystävällisesti ympäri seutukuntaa.

Hotellimajoituksissa matkailijoita kehoitetaan kierrättämään jätteensä, syksystä 2019 lähtien myös biojätteen keräys on ollut mahdollista Rukan kylässä ensimmäisenä matkakohteen Pohjois-Suomessa! Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta on edistänyt kestävä matkailun infran kehitystä Ruka-Kuusamossa, esimerkkeinä tästä on mm. biopolttoaineilla tuotettu kaukolämpö sekä vuonna 2016 rakennettu uusi jätevedenpuhdistamo ja sen korkeatasoinen teknologia jätevesien käsittelyssä.

Myös kulttuuriperinnön vaalimiseen on panostettu, yhä useampi Kuusamon maaseutukylien kyläkouluista ja vanhoista rajavartioasemista on saanut uuden elämän, luoden kulttuurihistoriaa vaalivat puitteet perheyristysten tarjoamille matkailupalveluille.

Vastuullisesti toimimalla koko Ruka-Kuusamon matkailualue haluaa turvata alueen ja sen kansallispuistojen luonnon, paikallisen kulttuurin ja kauniiden maisemien säilymisen puhtaana ja elinvoimaisena tuleville sukupolville. Meidän tulee toimia niin, että vielä satojen vuosien kuluttuakin alueemme houkuttelee luontoa rakastavia ihmisiä luokseen lomailemaan ja nauttimaan vuoden aikojen vaihtelusta ja niihin liittyvistä luonnon ilmiöistä. Samaan aikaan paikalliskulttuuri ja paikallisten hyvinvointi täytyy huomioida matkailutoimialan kehityksessä. Visit Finland julkaisi vuonna 2019 ohjelman ”Sustainable Travel Finland”, jonka tarkoituksena on toimia ohjenuorana koko Suomen matkailun kestävässä kehityksessä. Ruka-Kuusamo osallistui ohjelmaan yhtenä pilottikohteena. Ohjelma on antanut matkailun kestäväälle kehitykselle selkeän polun, jota pitkin niin matkailualue, kuin myös yksittäiset yritykset ovat ottaneet ensi askeleitaan vuosien 2019 ja 2020 aikana. Tätä kehitystä tukemaan käynnistettiin Matkailuyritykset kestäväälle kehitykselle – hanke toiminta-ajalle 15.4.2020 - 30.6.2021.

3. Ruka-Kuusamon vastuullisuusperiaatteet

3.1 Periaatteet

Vastuullisuusperiaatteet kuvaavat Ruka-Kuusamo Matkailun kestävyteen liittyvää tahtotilaa, arvoja, periaatteita sekä suuntia, joita kohti halutaan kulkea tulevaisuudessa. **Allekirjoittamalla alla esitellyt Visit Finlandin kestävä matkailun 10 periaatetta sitoudumme kokonaisvaltaisesti työskentelemään kestävämmän matkailu-Suomen puolesta.**

1. Teemme reilua yhteistyötä

Kehitämme matkailua yhteistyössä muiden alueemme ja alamme toimijoiden kanssa. Yhdessä voimme paremmin vaikuttaa yhteiskunnan ja matkailun tulevaisuuteen. Haluamme, että alueellamme on hyvä asua ja vieraila nyt ja tulevaisuudessa, joten teemme päätöksiä, jotka ovat kestäviä myös tuleville sukupolville. Kohtelemme kaikkia kunnioittavasti ja oikeudenmukaisesti, ja harjoitamme vain reilua ja rehellistä kaupankäyntiä.

2. Huolehdimme luonnosta

Suojelemme alueemme ympäristöä, maisemia ja luonnon monimuotoisuutta. Toimintamme ei ylitä luonnon kantokykyä, vaan turvaa osaltaan hyvän elämän mahdollisuudet ja puhtaan toimintaympäristön säilymisen alueellamme. Huolehdimme myös eläintemme hyvinvoinnista ja arvokkaasta kohtelusta.

3. Kunnioitamme kulttuuriperintöä

Vaalimme alueemme kulttuuriperintöä. Tavoittemme on kulttuurin aito ja kunnioittava esittäminen, elvyttäminen, ylläpitäminen ja vahvistaminen. Ymmärrämme myös, että kulttuurit ovat aina kehittyneet vuorovaikutuksessa ja ottaneet oppia toisiltaan.

4. Edistämme hyvinvointia, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa

Kohtelemme työntekijöitämme, vieraitamme ja alueemme asukkaita tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti riippumatta heidän taustastaan. Otamme ihmisten erityistarpeet huomioon toiminnassamme. Koulutamme, opastamme ja kannustamme henkilöstöämme toimimaan vastuullisesti.

5. Suosimme paikallista

Tuemme alueemme tuotteita, palveluita ja yrityksiä, ja tavoitteemme on työllistää paikallisia ihmisiä. Suosimme suomalaisista raaka-aineista tehtyä ruokaa. Osallistamme asukkaita ja yrityksiä heitä koskevissa asioissa.

6. Panostamme turvallisuuteen ja laatuun

Huolehdimme paikallisten asukkaiden, henkilökuntamme ja vieraidemme turvallisuudesta sekä lain ja viranomaisten määräysten noudattamisesta. Kun kehitämme palveluitamme ja tuotteitamme laatu edellä, luomme edellytyksiä oman toimintamme jatkuvuudelle.

7. Huomioimme ilmastovaikutukset

Teemme ilmaston kannalta hyviä valintoja ja pienennämme hiilijalanjälkeämme. Seuraamme matkailun ympäristölle aiheuttamaa kuormitusta ja aktiivisella mittaamisella tavoittelemme tehokkaampaa energian ja resurssien käyttöä.

8. Viestimme avoimesti

Viestimme alueellamme rohkeasti matkailun vastuullisista teoista sekä tulevista suunnitelmista ja visioista. Haluamme, että Suomen kestävä matkailu tunnetaan maailmalla. Kerromme avoimesti onnistumista, mutta myös haasteista.

9. Kehitämme jatkuvasti matkailutoimialan elinvoimaa alueellamme

Olemme valmiita uudistamaan palveluitamme ja tuotteitamme, jotta niille riittää kysyntää myös tulevaisuudessa. Vakaa talous ja eettinen toimiala luovat perustan toiminnan kestäväälle kehittämiselle.

10. Sitoudumme kestävän matkailun periaatteisiin

Otamme aktiivisen roolin kestävän matkailun edistämisessä ja näiden kestävän matkailun periaatteiden toteuttamisessa. Teemme kestävän matkailun toimintasuunnitelman, jonka mukaan toimimme jatkossa yhä systemaattisemmin. Sitoudumme toimenpiteisiin ja haluamme oppia lisää myös tulevaisuudessa.

3.2 Matkailijan etiketti

Vuoden 2021 alkupuolella valmistuu alueemme yhteinen matkailijoille suunnattu etiketti (eettinen ohjeisto), jonka ydinviestit ovat seuraavat:

1. Huomioi turvallisuusasiat
2. Liiku ja käytä palveluita alueella vastuullisesti
3. Anna muidenkin nauttia hiljaisuudesta ja luonnonrauhasta
4. Vie roskat roska-astiaan, lajittele ja kierrätä aina kun mahdollista
5. Pyri suosimaan lähiruokaa ja kokeile paikallisia tuotteita ja palveluita

Ydinviestien ympärille on koottu jokaisesta aihepiiristä oleellisimpia ohjeita. Matkailijan etiketti lisää vierailijoiden tietoutta ja ymmärrystä paikallisyhteisön ympäristöasioista sekä poliittisesta ja sosiaalisesta ilmapiiristä. Etiketin avulla halutaan kertoa matkailijoille erityisesti mikä on paikallisille tärkeää, mitkä ovat paikalliset käyttäytymissäännöt, paikalliskulttuurin erityispiirteet ja kohteen normit. Ohjaamalla matkailijoita paikallisten tuotteiden pariin edesautetaan taloudellista hyötyä paikallisille yrityksille. Etiketti onkin laadittu yhteistyössä sidosryhmien kanssa vastaamaan mahdollisimman hyvin juuri meidän matkailualueellamme esiintyviin matkailijoiden käyttäytymistä koskeviin haasteisiin.

Etiketti perustuu vapaaehtoisuuteen, mutta osittain myös Suomen lakien asettamiin vaatimuksiin. Etiketin avulla tavoitellaan paikallisten ja matkailijoiden sujuvampaa ja kestävämpää yhteiseloä mahdollisimman positiivisesti viestien ja matkailun negatiivia vaikutuksia välttämällä. Matkailijan etiketti toimii yhteisenä tahtotilana ja keskeisenä osana kohteen kestävyden ja vastuullisuuden edistämistä.

Matkailijan etiketin tekstiversio liitetään lopullisessa muodossaan tämän suunnitelman liitteeksi alkuvuonna 2021. Etiketin jalkauttamista koskevat toimenpiteet on kuvattu alempana (ks. 4 Toimenpidesuunnitelma).

4. Toimenpidesuunnitelma

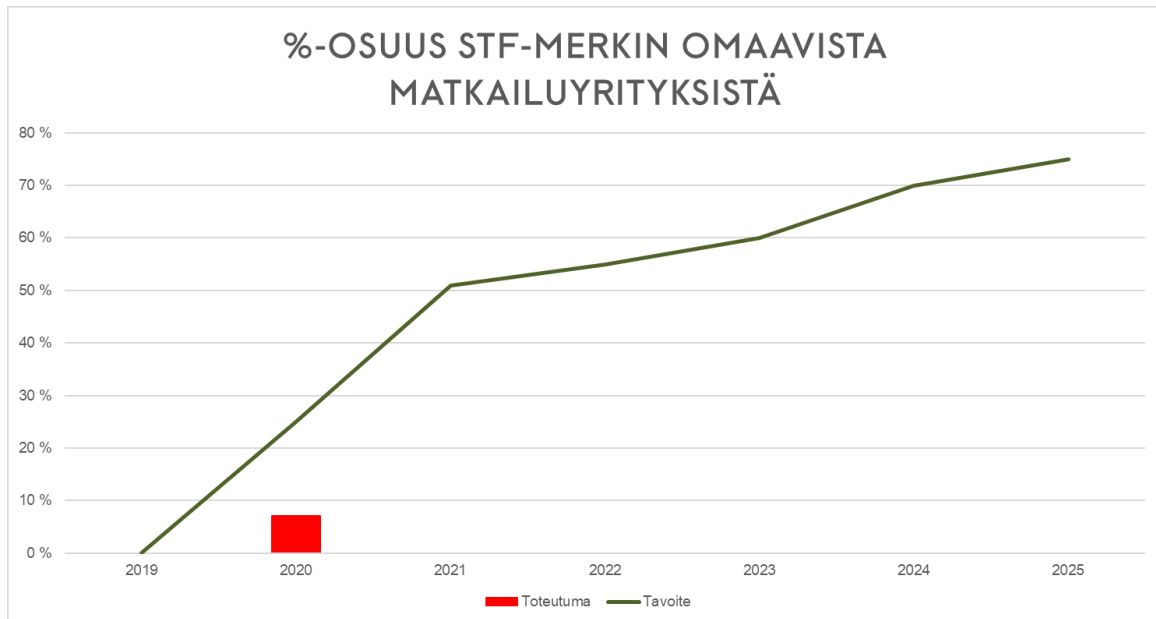
4.1 Ruka-Kuusamon vastuullisuustoimenpiteet ja -tavoitteet

Huhtikuussa 2020 alueella käynnistyi Naturpoliiksen ja matkailuyhdistysten yhteinen **Matkailu yritykset kestäväälle kehityspolulle -hanke**, jonka projektipäällikkönä toimii Liisa Mäkelä. Hanke aikana toteutetaan Ruka-Kuusamossa ympäristö- ja laatusertifiointeihin valmentavia toimenpiteitä, joihin on tavoitteena saada vähintään 51 % matkailu yrityksistä osallistumaan. Lisäksi lisätään yritysten ja työntekijöiden osaamista ympäristötietoisuudessa, hiilijalanjäljen pienentämisessä ja hiilikädenjäljestä tiedottamisessa.

Toimenpiteiden tavoitteena on lisätä matkailu yritysten välistä yhteistyötä ja kehittää niiden käytäntöjä, tuotteita ja palveluja kestävä matkailun periaatteiden mukaisesti. Sitä kautta myös matkailu alueen maine vastuullisena matkakohteena kehittyy asiakkaiden keskuudessa, millä voidaan varmistaa yritysten ja alueen kilpailukyky myös tulevaisuudessa.

Yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa laadittavan Ruka-Kuusamon ja ympäröivä kuntien **matkailijan etiketin** jalkautusta tehdään alueella valituilla tavoilla, esimerkiksi videomateriaalin avulla vuoden 2021 aikana. Materiaali laaditaan vastaamaan erityisesti nykytilanteessa ilmenneisiin haasteisiin ja suunnitellaan täydentämään olemassa olevia ohjeistuksia, kuten Metsähallituksen retkietikettiä. Tuotetut viestintämateriaalit tulevat myös alueen matkailu yritysten käyttöön keväällä 2021.

Ruka-Kuusamo Matkailu ry on **mukana Visit Finlandin Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelmassa** aluetasolla. Saadakseen aluetason STF –merkin, matkailu alueen yrityksistä vähintään 51 %:lla (mukaan lukien liikevaihdoltaan suurimmat) tulee olla yritystason STF-merkki. Tämä sääntö koskee matkailu alueen kansainvälistä matkailua tekeviä matkailu yrityksiä. Yritysverkostoon on tässä yhteydessä syksyllä 2020 laskettuna mukaan 84 yritystä, joista siten vähintään 43 yrityksellä tulee olla STF-merkki aluetason merkin saamiseksi. Tämä tavoite halutaan saavuttaa tämän suunnitelman mukaisesti vuoden 2021 loppuun mennessä.

STF-ohjelman puitteissa Ruka-Kuusamolle on koottu oma **vastuullisen matkailun työryhmä**, jonka kokoonpanoon kuuluu alueorganisaation, matkailuyrittäjien sekä muiden paikallisten sidosryhmien edustajia. Työryhmän tehtävä on osallistua asiantuntijaryhmänä alueen matkailun kestävyuden edistämiseen eri yhteyksissä, esimerkiksi tämän suunnitelman laatimisessa. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti käsittelemään ajankohtaisia alueen kestävyteen liittyviä aihekokonaisuuksia. Ryhmän koolle kutumisesta on vastuussa vuoteen 2021 asti Naturpolis, henkilötasolla projektipäällikkö Liisa Mäkelä.

Suomen jätelainsäädännön uudistus on parasta aikaa käynnissä. Työ perustuu EU:ssa kesällä 2018 hyväksytyyn jättesäädöspaketin toimeenpanoon. Tärkein muutos laissa on, että jokaisen kaupunkialueella sijaitsevan kiinteistön, jossa on vähintään viisi huoneistoa, tulee järjestää kuitu-, lasi-, metalli-, ja muovipakkajätteiden keräys. Tähän asti vaatimus on koskenut vain kiinteistöjä, joissa on enemmän kuin kaksikymmentä asuntoa.

Myös **Kuusamon kaupunki on uudistanut jätehuoltomääräyksensä** vuonna 2020 (voimaantulo 1.6.2021 vaiheittain), ja uusien määräysten mukaisesti jokaisen kiinteistön tulee kerätä erikseen biojäte, kartonki- ja pahvipakkaukset, lasipakkaukset, pienmetalli, paperi ja muovi. Siirtymäaikaa on annettu siten, että taajamien (keskusta ja Ruka) rivi- ja kerrostalokiinteistöt (vakituinen ja loma-asuminen) osalta nämä lajittelua koskevat velvoitteet astuvat voimaan 1.6.2021. Muiden kiinteistöjen osalta nämä velvoitteet astuvat voimaan 1.1.2023. Matkailuyritykset kestäväälle kehityspolulle –hankkeen puitteissa pyritään tiedottamaan uudistuksesta alueen matkailuyrityksiä yhteistyössä Kuusamon kaupungin ja alueen jätehuoltoyritysten kanssa.

Nykyisen toimenpidesuunnitelman toimenpiteiden pääasiallinen käytännön toteutus painottuu ajallisesti edellä listattujen toimenpiteiden mukaisesti vuodelle 2021. Seuraavat laajemmat päivitykset tehdään viimeistään suunnitelman laajemman päivityksen yhteydessä (strategian mukainen päivitys).

4.2 Mittaaminen ja raportointi

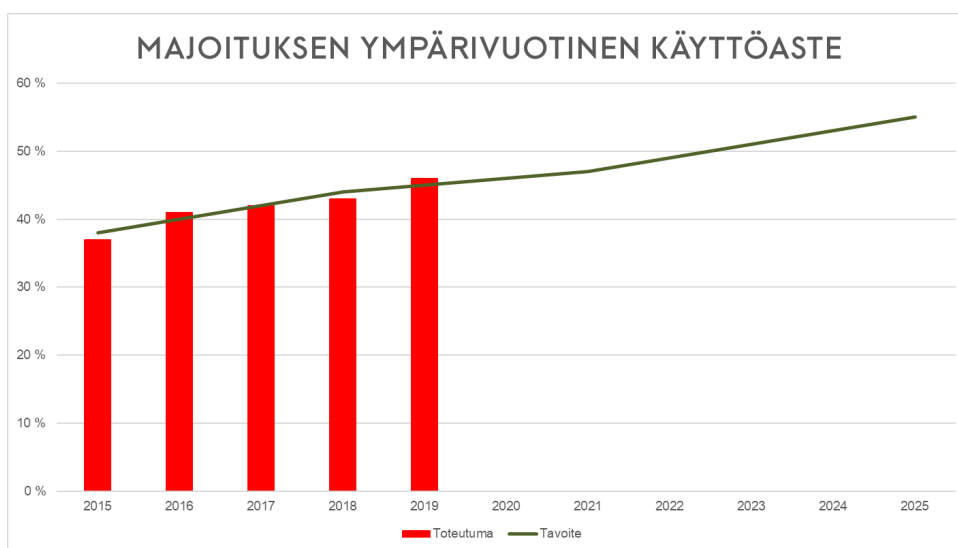
Tavoitteiden asettaminen ja niihin pyrkiminen suunnitelman mukaisin toimenpitein ei riitä, ellei tavoitteiden saavuttamista pystytä mittaamaan ja arvioimaan. Seuranta varten suunnitelmaan on sisällytetty mittarit, jotka on suunniteltu vastaamaan mahdollisimman kattavasti Visit Finlandin STF-ohjelman vuoden 2021 aikana julkaistavia indikaattoreita. Nämä indikaattorit kattavat kaikki vastuullisuuden osa-alueet, eli ekologisen, sosiokulttuurisen ja taloudellisen vastuullisuuden. Taustalla vaikuttavat myös esimerkiksi Visit Finlandin kestävä matkailun periaatteet sekä [YK:n Agenda2030:n tavoitteet](#).

Matkailun alueorganisaatio ei voi yksin toteuttaa alueemme kestävän kehityksen mukaista toimintaa. Seurannassa tarkastellaankin kestävyiden suunnittelua ja hallintaa myös yritys- ja kaupunkitasolla. Tällä tavoin voidaan arvioida, missä määrin yritykset ja Kuusamon kaupunki ottavat kestävyiden aktiivisesti osaksi omia toimintojaan. Alueorganisaation tehtävänä on myötävaikuttaa matkailuinfran ja –toimijoiden kestäväan kehitykseen.

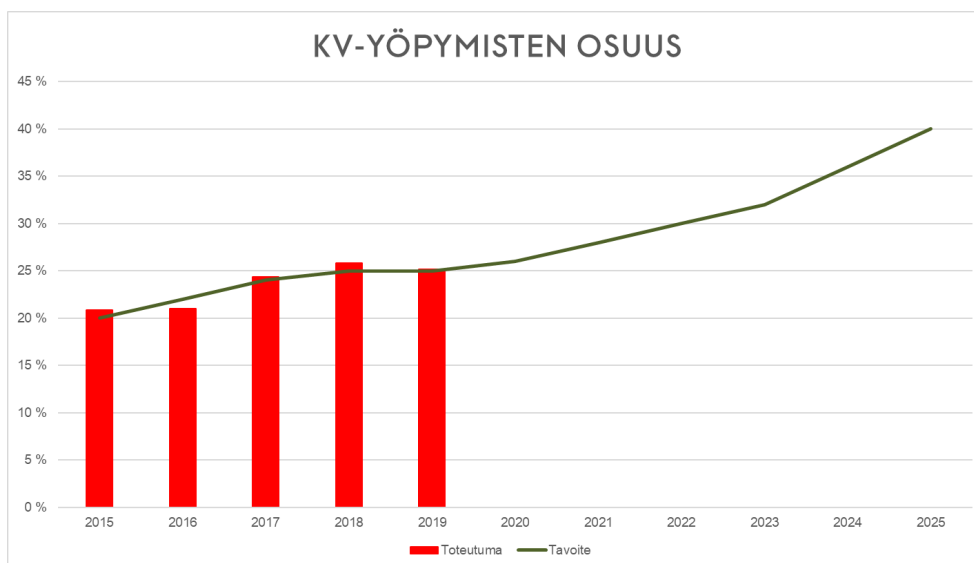
Alla olevasta taulukosta löytyvät suunnitelmaan nykyisellään sisällytetyt alueen kestävyttä mittaavat indikaattorit sekä niiden tavoitteet. Taulukon alapuolella on avattu valittujen indikaattoreiden merkityksellisyyttä sanallisesti ja kuvallisesti tarkemmin. Lisätietoa esimerkiksi mittausaikataulusta sekä indikaattoreiden lähteistä on tarvittaessa saatavilla suunnitelman vastuuhenkilöltä. Mittaustulokset raportoidaan erilliseen taulukkoon, ja niitä tarkastellaan aina suunnitelman päivitysten yhteydessä (ks. 5. Suunnitelman seuranta ja päivitys). Päivityksissä suunnitelmaan lisätään uusia indikaattoreita sitä mukaa, kun niiden taustatiedot ovat saatavilla ja mitattavissa. Erityisesti sosiokulttuurista ulottuvuutta tullaan painottamaan indikaattoreiden valinnassa vahvemmin Visit Finlandin indikaattoreiden valmistuessa.

Kestävyiden osa-alue	Indikaattori	Tavoite
Kohteen hallinnointi	%-osuus STF-merkin omaavista matkailuyrityksistä	Vähintään 51 % STF-ohjelman yritysverkoston yrityksistä vuoden 2021 aikana, 75 % 2025 mennessä
	Suunnitelman nimetty vastuuhenkilö	Tulee pysymään jatkossakin nimettynä, myös mahdollisten henkilökuntamuutosten aikana
Taloudellinen arvo	Yöpymisten määrä kuukaudessa ja vuodessa	Ympärivuotisuuden edistäminen. Touko-lokakuun yöpymisten määrän tuplaaminen vuoden 2019 luvuista vuoteen 2025 mennessä.
	Majoituksen käyttöaste vuosittain ja sen kasvu (%)	Majoituskapasiteetin keskimääräinen ympärivuotinen käyttöaste on 55 % vuoteen 2025 mennessä
	Ulkomaalaisten yöpymisten osuus kaikista matkailijoista	Kansainvälisten matkailijoiden yöpymisten osuus pidetään maksimissaan 40 %, matkailustrategian kanssa linjassa.
	Markkinajakauma - riippuvuus tietystä kohderyhmästä	Mahdollisimman laaja markkinajakauma (kansallisuuden perusteella)
	Matkailuyritysten kesän aukioloaikausien kehittyminen (touko-lokakuu)	Lähtötilanne (2019, ka) 4,7/6. Tavoiteluku (ka) 5,5/6, vuoteen 2025 mennessä (strategian mukainen)
	Ympärivuotisten matkailuyritysten osuus	Kasvu linjassa käyttöasteen kanssa
	Matkailijan keskimääräinen viipymä kohteessa (öiden lukumäärä)	Lähtötilanne (2019) ka 3,2. Tavoitteena nykyisen säilyttäminen 2025 asti, uudelleen tarkastelu strategian päivityksen yhteydessä
	Matkailun suora työllisyysvaikutus alueen kokonaistyöllisyydestä (%)	Lähtötilanne (2017) on 16 % eli 591 htv. Tavoitteena Kuusamon kaupunkistrategian mukainen +250 htv 2021 mennessä (n. 2 v takautuvasti tuleva tieto)
Sosiaalinen & kulttuurinen vaikuttavuus	Alueen matkailustrategia	Säännöllinen päivitys, sosiaaliset ja kulttuuriset arvot pysyvät huomioituina
Ympäristövaikutukset (tarkastelualue: Kuusamon kunta)	Alueen veden vuosittainen kokonaiskulutus	Tiedon lisääminen
	Alueen energian vuosittainen kokonaiskulutus	Tiedon lisääminen
	Alueen mitatut kasvihuonepäästöt	Tiedon lisääminen
	Suojelualueiden ja kansallispuistojen pinta-alan osuus matkailualueen pinta-alasta	Lähtötilanne (2020) 58 393 ha eli n.10 % suojeltuja ja suojeluun varattuja alueita. Pyritään säilyttämään määrä samana, ja huolehditaan että luontotyypeiltään ja lajistoiltaan arvokkaat alueet tulevat suojelluiksi. Metsähallituksen periaatteiden mukaisesti tavoite ei ole yksiselitteisesti kuitenkaan määrän kasvu, vaan suojeltujen alueiden laatu.

Ruka-Kuusamon matkailualueen yleinen kestävyys vaikuttaa vahvasti myös yksittäisten yritysten suoritukseen, ja matkailijoiden keskimääräisen oleskelun kesto öiden lukumääränä ilmaistuna on yksi majoitustoiminnan tärkeimmistä indikaattoreista. Pitkät oleskelut johtavat korkeampaan käyttöasteeseen, joka toimii toisena majoituksen keskeisenä indikaattorina. Mitä pidempi matkailijan oleskelu on, sitä suurempi tuotto saadaan markkinointiin ja myyntiin tehdyille sijoituksille ja sitä suurempi on vaikutus yritysten toimintaan. Viipymän keston voidaan puolestaan vaikuttaa viestimällä monipuolisesta ja houkuttelevasta alueesta aluemarkkinoinnin keinoin. Vierailijoiden kulutuksesta koituvien välittömien taloudellisten etujen lisäksi matkailun myönteisimpiin puoliin kuuluu myös uusien työpaikkojen syntyminen etenkin haja-asutusalueille.

Ruka-Kuusamo halutaan säilyttää kansainvälisille matkailijoille kiinnostavana kohteena asetettujen kestävä kasvun rajojen puitteissa, välttämällä samalla riippuvuutta yhdestä tietystä ulkomaisen kansallisuuden perusteella jaotellusta kohderyhmästä. Kotimaiset matkailijat ovat määrällisesti Ruka-Kuusamon suurin kansallisuuden perusteella rajattu kohderyhmä.

Matkailuala käyttää paljon luonnonvaroja, kuten vettä ja energiaa, jotka samalla ovat matkailulle elintärkeitä tekijöitä. Luonnonvarojen rajallisuus ja niiden ylikulutus aiheuttaa ongelmia niin globaalisti kuin paikallisestikin. Tämän seurannan tuloksena tietoisuus kulutetuista luonnonvaroista lisääntyy aluetasolla.

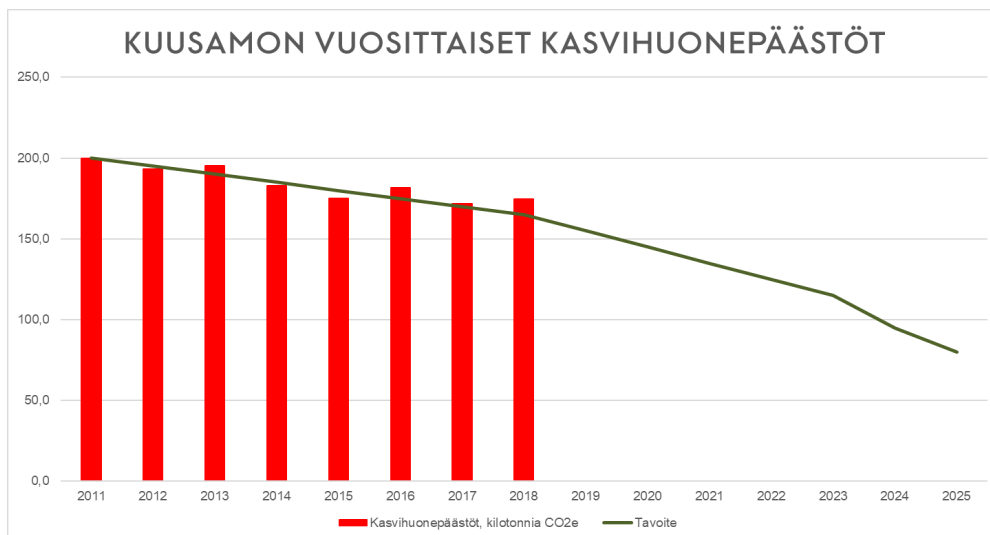

Matkailutoiminnasta syntyy myös kasvihuonepäästöjä, joista suurin osa (noin 75 %) aiheutuu liikenteestä ja sen eri muodoista. Liikenne aiheuttaaakin viidesosan Suomen kokonaispäästöistä. Tieliikenteen osuus kotimaan liikenteen päästöistä on noin 94 prosenttia. Merenkulun päästöt ovat noin neljä prosenttia ja kotimaan lentoliikenteen päästöt noin kaksi prosenttia. Lentoliikenne on osa EU:n päästökauppaa. Raideliikenne muodostaa alle prosentin liikenteen päästöistä. (Liikenne- ja viestintäministeriö, 2020)

Liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan (12/2020) fossiilittoman liikenteen tiekarttaa, jonka periaatepäätökset tieliikenteen (luonnos Fossiilittoman liikenteen tiekartaksi), lentoliikenteen sekä meri- ja sisävesiliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä on tarkoitus tehdä alkuvuodesta 2021. Tiekartan avulla kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt halutaan puolittaa vuoteen 2030 mennessä ja pudottaa nollaan vuoteen 2045 mennessä.

Jotta tavoite voidaan saavuttaa, tulee myös fossiilisten polttoaineiden kulutus puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Tähän pyritään vaikuttamaan kansallisella tasolla tekemällä vaihtoehtoisista käyttövoimista (biokaasu- ja sähköautot) valtavirtaa. Lisäksi tullaan lisäämään kannusteita päästöttömään teknologiaan ja polttoaineisiin, tehostamaan liikennejärjestelmää kuten henkilöajoneuvokilometrien määrää sekä vaikuttamaan valintoihin hinnoittelulla ja verotuksella.

Näiden kansallisten tavoitteiden tavoittelun myötä kasvihuonepäästöjä pyritään vähentämään myös alueellisella tasolla. Tähän suunnitelmaan sisällytetty päästöseuranta pohjautuukin laajempiin, kansainvälisiin ja kansallisiin tavoitteisiin (Agenda 2030) sekä kuntatasolla Kuusamon kaupungin Hinkulaskentaan. Kuusamo on mukana Kahina-hankkeessa (2020-22), joka auttaa kuntia liittymään kansalliseen Hinku-kuntien verkostoon, jossa mukana olevien kuntien tavoitteena on 80 % päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Suojelualueet ovat keskeinen voimavara kohteen matkailutuotteille. Suuri biologinen monimuotoisuus auttaa varmistamaan luonnonalueiden kestävyden, parantaa kohteen imagoa ja houkuttelee matkailijoita. Seuraamalla suojelualueiden määrän ja laadun kehitystä sekä toimimalla yhteistyössä esimerkiksi Metsähallituksen luontopalveluiden kanssa, saamme arvokasta tietoa luonnon monimuotoisuuden edistämisestä.

5. Vastuullisuusviestintäsuunnitelma

Vastuullisuusviestintä ei ole irrallinen osa Ruka-Kuusamo Matkailun viestintää, vaan kulkee läpileikkaavasti mukana kaikessa alueen viestinnässä. Jotta juuri vastuullisuutta koskevaa viestintää voidaan seurata, on suunnitelmaan kuitenkin haluttu sisällyttää seurattavat viestinnälliset kokonaisuudet. Erityisesti vastuullisuuteen liittyvää viestintää toteutetaan tämän suunnitelman mukaisesti neljällä eri tasolla.

Vastuullisuusviestintäsuunnitelman toimenpiteiden toteutumista seurataan Ruka-Kuusamo Matkailun vastuullisen matkailun tiimissä sisäisesti tehdyn työjaon mukaisesti. Seurannasta vastaa 6/2021 asti Matkailuyritykset kestävälle kehityspolulle -hankkeen projektipäällikkö Liisa Mäkelä, ja siitä eteenpäin suunnitelman vastuuhenkilö.

Asiakasviestinnässä keskiössä ovat Ruka.fi-sivuston vastuullisuuteen liittyvät sivut. Lisäksi Koordinaatit-blogissa ja sosiaalisen median kanavissa tuodaan esille alueen vastuullisuustekoja ja yritysten vastuullisuuteen liittyvää kehitystyötä.

Ruka-Kuusamo Matkailu ry:n jäsenyrityksille viestitään vastuullisuusasioista säännöllisesti jäsenkirjeen kautta, ja vastuullisuustyötä nostetaan esille yhteisissä tilaisuuksissa aina mahdollisuuksien mukaan. Jäseniä kannustetaan aktiivisesti mukaan vastuullisuustyöhön. STF-merkin saaneita yrityksiä tuodaan esille Ruka-Kuusamon markkinointikanavissa.

6. Suunnitelman seuranta, päivitys ja budjetti

Suunnitelman voimassaolo: vuoteen 2025 asti (seuraava laajempi päivitys)

Suunnitelman vastuuhenkilö ja yhteystiedot: Suvi Juntunen, Ruka-Kuusamo Matkailu ry, suvi.juntunen@rukakuusamo.fi

Suunnitelman päivityksestä ja seurannasta vastaa Ruka-Kuusamo Matkailun nimeämä kestävyysuunnitelman vastuuhenkilö. Suunnitelmaa päivitetään kahdella eri tasolla; perusmuotoisesti vuosittain sekä laajemmin alueen matkailustrategian uusimisen yhteydessä. Tarpeen mukaan suunnitelmaa voidaan päivittää myös näiden varsinaisten päivitysten välillä.

1. Vuosittainen päivitys

- Käydään läpi toimenpidesuunnitelma ja sen indikaattorit sekä päivitetään tarvittavat seurantaluvut.
- Silmälläään suunnitelma päällisin puolin läpi, jos havaitaan oleellista ja akuuttia muutettavaa, otetaan muutokset työn alle. Huomioidaan erityisesti päättymässä olevat hankkeet.
- Päivitetään STF-ohjelman onlinealustan tiedot (Liisa Mäkelä huolehtii tämän Matkailuyritykset kestävälle kehityspolulle -hankkeen päättymiseen 6/2021 asti). Onlinealusta saattaa vaatia tarkastelua myös varsinaisten päivitysten välissä, ja suunnitelman vastuuhenkilön onkin hyvä kirjautua alustalle esimerkiksi kuukausitasolla. Visit Finland ilmoittaa, mikäli onlinealustan päivittäminen vaatii laajemmin alueiden huomiota.
- Vastuullisen matkailun työryhmän tapaamiset ja niiden koolle kutsuminen tarvittaessa (noin kaksi kertaa vuodessa).
- Huomioidaan että kestävän matkailun suunnitelma tulee huomioiduksi Ruka-Kuusamo Matkailun vuosittaisen toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä (toimintavuoden 2021-2022 suunnitelma laaditaan keväällä 2021 ja hyväksytään kesäkuussa 2021).
- Huolehditaan että organisaation sisäiset tiimit (hallinto, kv-myynti, markkinointi, tapahtumat ja matkailuneuvonta) huomioivat kestävyysuunnitelman sisällöt toimintasuunnitelman pohjalta laadittavissa toimintokohtaisissa vuosisuunnitelmissaan.

2. Strategian mukainen päivitys

- Tehdään samassa aikataulussa alueen matkailustrategian uusimisprosessin kanssa.

- Tarkastellaan suunnitelman kaikki osiot perusteellisemmin läpi. Tehdään tarvittavat muutokset nykytilan kuvaukseen, vastuullisuuspolitiikkaan, viestintäsuunnitelmaan sekä päivitystä ja seuranta koskevaan osioon.
- Käydään indikaattorilistaus perusteellisesti läpi ja lisätään mahdolliset uudet mukaan otettavat indikaattorit sekä poistetaan mahdolliset vanhentuneiksi tai tarpeettomiksi katsotut. Päivitetään tarvittavat seurantaluvut. Huomioidaan että kaikki kestävyysosa-alueet säilyvät huomioituna indikaattoreissa.
- Päivitetty suunnitelma hyväksytetään alueen vastuullisen matkailun työryhmällä sekä Ruka-Kuusamo Matkailun hallituksessa seuraavaan laajempaan päivitykseen asti (strategian päivitysväli).

3. Budjetti

- Matkailuyritykset kestäväälle kehityspolulle –hanke 15.4.2020-30.6.2021, Naturpolis Oy, projektipäällikkö Liisa Mäkelä. Kokonaisbudjetti 156244,4 €, Ruka-Kuusamon alueen osuus 101 558,86 €.
Hankkeen rahoitus koostuu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen myöntämästä EU- ja valtion rahoituksesta sekä yksityisrahoituksesta (Ruka-Kuusamo Matkailu ry, Taivalkosken Matkailuyhdistys ry ja Hossan Matkailuyrittäjät ry).
- Ruka-Kuusamo Matkailu ry:n organisaation päivittäisen toiminnan kestävyys edistäminen ja sertifiointi.

RUKA-KUUSAMO MATKAILU RY JA NATURPOLIS OY

Kuusamon lentokentän vaikutusalueen matkailun kehittäminen -

Gateway to Land of National Parks -hanke (2019-2022)

Matkailuyritykset kestäväälle kehityspolulle -hanke (2020-2021)

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Leverage from
the EU
2014–2020

POHJOIS-POHJANMAA
Council of Oulu Region

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

MAASEUTU.FI